

A cerdeira brava

A cerdeira brava (*Prunus avium*) é unha especie caducifolia que adoita encontrarse como árbore acompañante en carballeiras, fragas e bosques de ribeira. A súa presenza é maior nas montañas orientais galegas, nas que existen poboacións menos alteradas. No resto de Galicia áchase en forma de árbores illadas ou pequenas mouteiras. Preferentemente localízase en zonas frescas e sombrías, nas proximidades das canles dos ríos e nos fondos do val, e nas zonas de montaña.

Esta árbore é considerada unha especie produtora de madeira nobre, cun elevado valor no mercado, e de crecemento medio, podendo superar os 30 m de altura e os 50 cm de diámetro.

É necesario promover a plantación de materiais seleccionados e certificados autóctonos con calidade coñecida, adaptados ao medio e con formas de plantación adecuadas e en terreos de elevada calidade, o que permitirá obter resultados a medio prazo.

Establecemento de plantacións forestais de cerdeira

Para o establecemento de plantacións forestais é preciso:

- Partir de plantas de boa calidade xenética e morfolóxica, entre un e dous anos de crecemento en viveiro, momento no que superan o metro ou o metro e medio de altura.
- Terreos con boa profundidade e boa dispoñibilidade de auga, sen estar asolagados e sen seca no período vexetativo, para que as árbores acaden bos crecementos.
- Utilizar terreos protexidos dos ventos. Recoméndanse terreos de val e antigos terreos agrícolas. Deben evitarse cumes e zonas moi expostas aos ventos dominantes. Tamén deben protexerse dos depredadores, que gustan dos brotes tenros desta especie.
- Establecer marcos de plantación de 4 x 4 m.
- Realizar coidados culturais, o que permitirá obter bos crecementos con quendas de corta aos 30 anos.
- A poda das ramas, especialmente cando as árbores tendan a formar ramas grosas ou haxa algunha rama que compita co eixe principal e comprometa a rectitude no fuste da árbore. As ramas de un ou dous anos podaranse parcialmente, para ser eliminadas en anos posteriores.

Información máis detallada en
A cerdeira galega para madeira:
selección, conservación e usos actuais.
2018. Xunta de Galicia.

Pódese consultar en
<http://lourizan.xunta.gal>
<http://mediorural.xunta.gal>

Contacto

Centro de Investigación Forestal de Lourizán
Consellería do Medio Rural
Teléfono 986 805 000
Fax 986 805 031
<http://lourizan.xunta.gal>
maria.eugenia.miranda.fontaina@xunta.gal

Fotografía: María Eugenia Miranda Fontaiña. Deseño e maquetación: Roberto Costas. Corrección lingüística: Antonia Vega Prieto.

DL: C 128-2018

NOVAS ÁRBORES REXISTRADAS DE CERDEIRA GALEGA PARA USO FORESTAL

María Eugenia Miranda Fontaiña

XUNTA DE GALICIA

Liñas de selección no Centro de Investigación Forestal de Lourizán

No Centro de Investigación Forestal de Lourizán véñense desenvolvendo liñas de conservación, selección e mellora xenética das principais especies forestais de interese para Galicia, entre as que se atopa a cerdeira.

As árbores foron preseleccionadas na área natural de distribución da especie e multiplicadas no Centro de Investigación Forestal de Lourizán. Coas plantas obtidas establecéronse ensaios en condicións controladas e plantacións experimentais nas que as árbores son caracterizadas por crecemento, ramificación, forma do fuste, fenoloxía e resistencia á seca e ás doenzas. As mellores árbores, unha vez demostradas as súas calidades, están sendo rexistradas e transferidas ao sector.

A colección de árbores seleccionadas representa un recurso importante para a conservación dos recursos xenéticos e unha ferramenta moi valiosa á hora de facer estudos de orixe evolutiva e de adaptación ao medio.

Prunus avium Lourizán-3

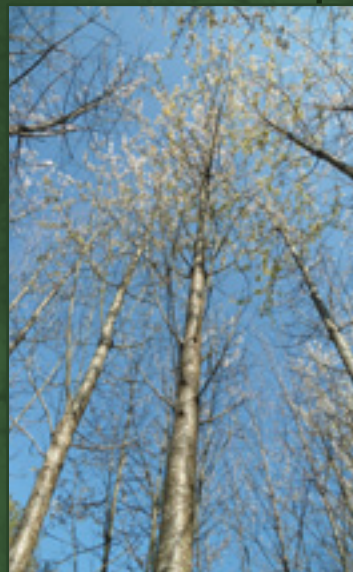
Na plantación clonal situada no CIF de Lourizán as árbores posúen unha supervivencia do 100%. Aos catro anos rexístran unha altura e diámetro medios de 3,46 metros e de 2,7 centímetros respectivamente, o cal sitúa a este clon por enriba dos clons *Prunus avium* Lourizán-1 e Lourizán-2, superando nun 26% o crecemento medio das árbores da plantación.

O crecemento no banco clonal do CIF de Lourizán aos 14 anos é de 13,6 metros de altura e de 14 centímetros de diámetro normal e aos 19 anos é de 18 metros de altura.

A forma do fuste é recta en todas as árbores. O ángulo das ramas respecto ao tronco é superior aos 60 graos.

As árbores deste clon son as primeiras que florecen na colección de materiais de cerdeira do Centro de Investigación Forestal de Lourizán. A floración é abundante, duradeira e ten lugar na primeira semana de marzo, sendo clasificada como moi temperá.

As follas son de cor verde media a escura e posúen forma elíptica con tendencia oval, bordos con forma crinada e serrada e nectarios verde-avermellados, con forma de ril, no pecíolo e na base do limbo. As follas posúen boa tolerancia á doenza da cilindrosporiose e vense escasas motiñas producidas polo fungo en menos do 20 por cento da superficie foliar ao final do período vexetativo.

Clons rexistrados de cerdeira

As plantacións para madeira deberán realizarse con clons de calidade forestal demostrada, aprobados como materiais forestais de reprodución e que estean adaptados ao solo e ao clima das zonas de destino.

Para certificar un clon é necesario demostrar en ensaios a súa superioridade por crecemento, forma e resistencia a enfermidades. Ademais deben ser identificados con marcadores moleculares e por caracteres fenolóxicos e morfolóxicos das árbores, das follas, das flores e dos froitos.

Prunus avium Lourizán-1

As árbores posúen unha supervivencia en plantacións superior ao 94%. Os fallos en plantacións están relacionados cunha deficiente profundidade do solo.

Os crecementos en altura e diámetro superan respectivamente nun 26% e nun 44% as árbores dos outros clons presentes nas plantacións. Tolera o asolagamento pero é moi sensible á seca. Cando a dispoñibilidade de auga é óptima acadada crecementos en altura superiores ao metro nun período vexetativo. As árbores adoitan presentar fustes rectos, sen bifurcacións na zona madeirable e con ramificación en verticilos.

As follas posúen forma elíptica e alongada, cor verde clara, pecíolo curto, unha lonxitude media do limbo de 11 cm, un ou dous nectarios amarelo-avermellados, reniformes e unha boa tolerancia á doenza da cilindrosporiose.

A floración é tardía, tendo lugar na segunda semana de abril.

Prunus avium Lourizán-2

Este clon está sendo estudado, xunto co anterior, en seis plantacións clonais establecidas dende 2004, onde se rexístran supervivencias superiores ao 90% das árbores.

Aos oito anos os crecementos en altura e diámetro superan respectivamente nun 14% e un 10% a media das árbores da plantación, o que sitúa este clon no grupo de cabeza, aínda que por debaixo do *Prunus avium* Lourizán-1.

As árbores toleran o asolagamento pero son sensibles á seca. Cando a dispoñibilidade de auga é óptima acadada crecementos en altura superiores ao metro nun período vexetativo, aínda que con menos diámetro que o clon *Prunus avium* Lourizán-1. O 87% das árbores presenta fustes rectos. Non posúen bifurcacións e a ramificación forma verticilos. O ángulo das ramas respecto ao tronco é superior aos 60 graos.

As follas posúen forma elíptica, teñen cor verde clara, unha lonxitude media do limbo de 9 cm, un ou dous nectarios amarelo-avermellados e presentan unha boa tolerancia á doenza da cilindrosporiose.

A floración é precoz, tendo lugar a partir do 24 de marzo.

Prunus avium Lourizán-4

Na plantación clonal do CIF de Lourizán as árbores posúen unha supervivencia do 100%. Aos catro anos acadan unha altura e diámetro medios de 3,18 metros e de 2,40 centímetros respectivamente, o cal o sitúa por enriba da media da plantación e dos clons *Prunus avium* Lourizán-1 e Lourizán-2.

O crecemento no banco clonal do CIF de Lourizán aos 14 anos é de 10,4 metros de altura e de 10 centímetros de diámetro normal e aos 19 anos é de 14 metros de altura.

A forma do fuste é recta en todas as árbores. As ramas están dispostas en verticilos e posúen un ángulo moi aberto con respecto ao tronco.

As árbores florecen a finais de marzo na colección de materiais de cerdeira do Centro de Investigación Forestal de Lourizán.

As follas son de cor verde media a escura e posúen forma elíptica con tendencia oval ou oboval, bordos con forma crinada e serrada e nectarios amarelo-avermellados, con forma de ril, no pecíolo e na base do limbo. As follas posúen boa tolerancia á doenza da cilindrosporiose e vense escasas motiñas producidas polo fungo en menos do 20 por cento da superficie foliar ao final do período vexetativo.

Prunus avium Lourizán-5

Na plantación clonal do CIF de Lourizán as árbores posúen unha supervivencia do 100%. Aos catro anos rexístran unha altura e un diámetro medios de 3,40 metros e de 2,40 centímetros respectivamente, o cal sitúa este clon por enriba da media da plantación e dos clons *Prunus avium* Lourizán-1 e Lourizán-2.

O crecemento no banco clonal do CIF de Lourizán aos 14 anos é de 13,4 metros de altura e de 11 centímetros de diámetro normal e aos 19 anos é de 17 metros de altura.

A forma do fuste é completamente recta en todas as árbores. As ramas están dispostas en verticilos e posúen un ángulo moi aberto con respecto ao tronco.

As árbores florecen a finais de marzo na colección de materiais de cerdeira do Centro de Investigación Forestal de Lourizán.

As follas son de cor verde media a escura e posúen forma elíptica con tendencia oval ou oboval, bordos con forma crinada e serrada e nectarios amarelo-avermellados, con forma de ril, no pecíolo e na base do limbo.

As follas posúen boa tolerancia á doenza da cilindrosporiose e vense escasas motiñas producidas polo fungo en menos do 20 por cento da superficie foliar ao final do período vexetativo.

